

5.8.2 Občanská výchova

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vzdělávací oblast: Člověk a společnost, přímá návaznost na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, přesahy dané vzdělávací oblasti se promítají i do jiných vzdělávacích oblastí a do celého života školy.

Obsahové vymezení

Vzdělávací obsah předmětu Občanská výchova směřuje k postupnému formování a rozvíjení občanského profilu žáků. Orientuje žáky ve významných okolnostech společenského života. Pomáhá utvářet vztahy žáků ke skutečnosti, formuje jejich vnitřní postoje k důležitým oblastem lidského života. Utváří a rozvíjí způsobilost žáků k mravně odpovědnému jednání, formuje u žáků vědomí odpovědnosti za vlastní život, za důsledky svého rozhodování, mezilidských vztahů a životního prostředí.

Časové vymezení

6. – 9. ročník

1 vyučovací hodina týdně

Organizační vymezení

Třídy, knihovna, učebna PC, státní úřady a instituce

Vyučovací hodina - skupinové vyučování, beseda, výklad, reprodukce textu, samostatná práce, soutěže, testy, dramatizace, PC, video, dotazník, interwiev, využití projektových dnů

Průřezová témata

Vyučovací předmět Občanská výchova souvisí s průřezovými tématy: Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Mediální výchova, Environmentální výchova.

Výchovné a vzdělávací strategie na úrovni předmětu

Kompetence k učení

Učitel vybírá a využívá vhodné způsoby a metody pro efektivní učení, žáci propojují získané poznatky do širších celků, nalézají souvislosti, získané poznatky hodnotí, třídí a vyvozují z nich závěry.

Učitel vytváří takové situace, v nichž má žák radost z učení, umožňuje žákům realizovat vlastní nápady, uplatňuje individuální přístup k žákům.

Kompetence k řešení problémů

Učitel učí žáky tvořivě přistupovat k řešení problému, vyhledávat vhodné informace, pracovat s nimi a vhodně je využívat.

Učitel zadává úkoly ke kritickému myšlení a ke schopnosti hájit svá rozhodnutí a akceptovat názory druhých.

Kompetence komunikativní

Učitel učí žáky vyjadřovat se souvisle a kultivovaně, umět naslouchat druhým lidem a otevřeně a na odpovídající úrovni vyjadřovat svůj názor, v myšlenkových operacích uplatňovat kreativitu i fantazii a dodržovat etiku komunikace.

Kompetence sociální a personální

Učitel podporuje práci žáků ve skupinách, rozvíjí schopnost žáků řešit úkoly a zastávat ve skupině různé role, vzájemně si naslouchat a pomáhat si, upevňovat dobré mezilidské vztahy a zhodnotit svoji práci i práci ostatních.

Kompetence občanské

Učitel učí žáky znát legislativu a obecné morální zákony a dodržovat je, respektovat názory ostatních, formovat si volní a charakterové rysy a zodpovědně se rozhodnout podle dané situace.

Učitel důsledně vyžaduje dodržování pravidel slušného chování.

Kompetence pracovní

Učitel podporuje žáky k zodpovědnosti a efektivnímu využívání času při organizování vlastní práce.

Učitel postupně ujasňuje představu žáků o jejich budoucím povolání.

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

Občanská výchova – 6. ročník

Konečné a dílčí výstupy	Učivo	MV	Poznámky
Místo, kde žijeme			
<p>- vyjádří, co pro něj znamená domov</p> <p>- navrhuje způsoby vedoucí ke zlepšení domova a nejbližšího okolí</p> <p>- zdůvodní nepřijatelnost vandalismu</p> <p>- popíše stručnou historii školy</p> <p>- vysvětlí význam školního řádu a školního parlamentu</p> <p>- zdůvodní význam zodpovědné volby povolání pro vlastní život</p> <p>- vymezí, co je typické pro obec, region a kraj</p> <p>- pojmenuje nejdůležitější části a místa obce, určí umístění objektů v obci a v jejím okolí</p> <p>- doloží na příkladech nejvýznamnější místa, památky a osobnosti</p> <p>- vysvětlí, k jakým událostem či osobnostem se vážou památná místa obce a regionu</p> <p>- ctí místní tradice</p> <p>- chová se šetrně ke kulturním památkám a přírodním objektům</p> <p>- objasní pojmy národ, vlast, národní bohatství</p> <p>- ctí národní tradice</p> <p>- rozliší projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</p> <p>- vysvětlí význam státních symbolů</p> <p>- zdůrazní, proč je třeba respektovat jiné národy a národnosti</p> <p>- uvede příklady některých osobností, které přispěly k věhlasu a pokroku naší vlasti</p> <p>- doloží na příkladech nejvýznamnější místa a památky</p> <p>- uvede příklady státních svátků a zná jejich význam pro občana</p>	<p>Domov, bydlení</p> <p>Naše škola a její historie Škola a její život Práva a povinnosti žáků Význam a činnost žákovské samosprávy Vklad vzdělání pro život</p> <p>Naše obec, region a kraj Důležité instituce Zajímavá a památná místa Významní rodáci Místní tradice Ochrana kulturních památných objektů a majetku</p> <p>Naše vlast Vlast a vlastenectví Zajímavá a památná místa Co nás proslavilo Významné osobnosti Státní symboly Státní svátky</p> <p>Významné dny</p>	<p>Z, Čj – regionální literatura</p> <p>D - antická kultura Př – regionální fauna a flóra Z – zeměpis ČR</p>	<p>VDO – občanská společnost a škola</p> <p>EV – vztah člověka k prostředí, naše obec, kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci, instituce, nevládní organizace, lidé</p> <p>EV – lidské aktivity a problémy živ. prostředí, ochrana přírody a kul.pam.</p> <p>VEG – Evropa a svět nás zajímá (místa a události v blízkém okolí)</p> <p>VEG – objevujeme Evropu a svět (státní a evropské symboly)</p>
Kulturní dědictví			
<p>- vysvětlí význam slova kultura</p> <p>- vyjádří, jaký význam má kultura v životě člověka</p> <p>- ctí kulturní tradice naší vlasti</p> <p>- respektuje odlišné projevy kultury a kulturní zvláštnosti</p> <p>- popíše kulturní život v místě</p>	<p>Kulturní život a jeho rozmanitost Kulturní hodnoty Kulturní tradice Kulturní instituce</p>	<p>D - starověk</p>	<p>MUV – kulturní diferenciacce MEV – fungování a vliv médií ve společnosti (vliv médií na každodenní život,</p>

<p>bydliště a doloží na činnostech kulturních institucí - zhodnotí nabídku kulturních institucí a vybírá akce dle svých potřeb - objasní mnohá nebezpečí působení masmédií a masové kultury na člověka - kriticky posoudí vliv médií na veřejné mínění</p>	<p>Masová kultura Prostředky masové komunikace Masmédia</p>		<p>role médií v každodenním životě jednotlivce)</p>
Život ve společnosti			
<p>- zdůvodní příčiny a vysvětlí význam sociální nerovnosti lidí - rozpozná odlišnost lidí z hlediska jejich vnějšího vzhledu a způsobu chování a nechápe ji jako důvod k nepřátelství - uvede příklady skupin lidí, kterým je nutné pomáhat a snaží se jim poskytnout přiměřenou pomoc - vyjádří své možnosti jak pomoci v případě ohrožení a obrany státu - vysvětlí, proč je důležitá vzájemná solidarita mezi lidmi v situacích ohrožení - uvede příklady potřebných lidí ve společnosti - uplatňuje různé způsoby chování a komunikace v různých životních situacích - orientuje se ve zvláštностech vývoje osobnosti - uplatňuje vhodné způsoby řešení neshody se spolužáky a případné spory se snaží řešit nenásilným způsobem - rozezná význam vzájemné solidarity mezi lidmi v situacích ohrožení - aplikuje práci ve skupině a přebírá odpovědnost za společné úkoly - uplatňuje základní pravidla slušného chování v běžných situacích</p>	<p>Lidské setkání Rozdíly mezi lidmi – přirozené a sociální Rovnost a nerovnost Lidská solidarita Pomoc lidem v nouzi Potřební lidé ve společnosti Vztahy mezi lidmi Mezilidská komunikace Konflikty v mezilidských vztazích Problémy lidské nesnášenlivosti</p>	<p>Vz – rodina a širší sociální prostředí Z – zeměpis světadílů</p>	<p>OSV - sociální rozvoj, poznávání lidí (rozvoj pozornosti vůči odlišnostem) MUV – princip sociálního smíru a solidarity (odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám) OSV – sociální rozvoj, mezilidské vztahy (chování podporující dobré vztahy) OSV – morální rozvoj, řešení problémů a rozhodovací dovednosti (dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů v mezilidských vztazích) OSV – sociální rozvoj, komunikace (v různých situacích) OSV – sociální rozvoj, mezilidské vztahy (respektování, pomoc, podpora)</p>

Občanská výchova – 7. ročník

Konečné a dílčí výstupy	Učivo	MV	Poznámky
Člověk ve společnosti			
<p>- různými způsoby vyjádří základní mezilidské vztahy v rodině a stručně charakterizuje role jednotlivých členů rodiny</p> <p>- vysvětlí význam harmonických vztahů mezi členy rodiny (vzájemná pomoc důvěra) pro zdravý vývoj dítěte</p> <p>- zdůvodní rozdělení práce ve své rodině</p> <p>- vysvětlí, proč je výhodné při uskutečňování některých cílů vzájemně spolupracovat</p> <p>- posoudí přínos spolupráce lidí při řešení úkolů</p> <p>- uvede a rozliší příklady morálního a nemorálního jednání a zaujme k nim vlastní postoj</p> <p>- vysvětlí, na čem je založena svoboda člověka</p>	<p>Rodina – role, funkce, vývoj Úplná a neúplná rodina Náhradní rodinná péče</p> <p>Zásady lidského soužití Morálka a mravnost</p> <p>Dělba práce a činnosti Výhody spolupráce lidí</p> <p>Pravidla chování Svědomí v životě člověka</p> <p>Svoboda a vzájemná závislost</p>	<p>Vz – rozvoj osobnosti Vz – rodina a širší sociální prostředí</p>	<p>VDO – principy demokracie - morálka</p>
Majetek, vlastnictví, hospodaření			
<p>- posoudí, k čemu jsou dobré peníze</p> <p>- objasní, co může majetek zahrnovat, kdo jej může vlastnit</p> <p>- vysvětlí, jak je třeba s majetkem hospodařit</p> <p>- uvědomí si, jak může v hospodaření pomoci správně nastavený rozpočet</p> <p>- posoudí závislost životní úrovně na dobrém hospodaření</p>	<p>K čemu potřebujeme peníze Majetek v životě člověka Vlastníci majetku Hospodaření s majetkem a s penězi Význam rozpočtu pro dobré hospodaření Druhy rozpočtu Životní úroveň</p>	<p>M – trojčlenka, procenta a úroky</p>	<p>EV – lidské aktivity</p>
Člověk jako jedinec			
<p>- rozpozná odlišnost lidí z hlediska jejich vnějšího vzhledu</p> <p>- uvede některé způsoby překonávání osobních nedostatků a posilování kladných stránek osobnosti (schopnosti, dovednosti)</p> <p>- uvede příklady situací, ve kterých se nejčastěji setkává s projevy charakterových nedostatků člověka</p> <p>- posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů</p> <p>- objasní význam vůle při dosahování a překonávání překážek</p> <p>- objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně</p>	<p>Podobnost a odlišnost lidí Rozdíly v projevech chování, prožívání, myšlení a jednání</p> <p>Osobní vlastnosti, dovednosti a schopnosti Charakter</p> <p>Vrozené předpoklady Osobní potenciál</p>	<p>Vz – rodina a širší sociální prostředí</p>	<p>OSV – sociální rozvoj, poznávání lidí (hledání výhod v odlišnostech) OSV – osobnostní a sociální rozvoj – seberegulace a sebeorganizace (vůle)</p>

ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života			
Člověk a lidská práva			
- na příkladech zdůvodňuje příčiny a vysvětluje význam sociální nerovnosti lidí - uvádí příklady některých specifických práv - popíše, jaký význam má pro život jednotlivce a společnosti dodržování lidských práv - uvádí příklady situací, ve kterých se nejčastěji setkáváme s porušováním nebo ohrožením lidských práv - uvádí příklady možných způsobů, jak se může člověk domáhat svých lidských práv v případě jejich ohrožení a porušování	Rovnost a nerovnost lidí, druhy sociální nerovnosti, jejich příčiny, význam Lidská práva univerzální a specifická Konkrétní úprava lidských práv v dokumentech Podmínky péče o lidská práva Současné problémy v oblasti lidských práv	Vz – osobní bezpečí Z – politická mapa dnešního světa	OSV – sociální rozvoj MUV – princip sociálního smíru (odstranění diskriminace, předsudků)
Globální problémy lidstva			
- na příkladu ČR uvádí a charakterizuje nejzávažnější planetární problémy současnosti a způsoby jejich řešení - uvádí příklady, jak se může nezletilý jedinec (dospělý člověk) osobně podílet na ochraně přírodního a kulturního prostředí svého bydliště - rozlišuje, které projevy konzumního chování jednotlivce je možné považovat z hlediska zdravého životního stylu za nevhodné	Důsledky lidských zásahů do přírody Problémy osidlování Účinky industrializace měst Průmyslová a technická kultura Problémy konzumní společnosti	Př – Země a život Př – lidská populace Př – Země – naše planeta Př – změny životních společenstev Ch – chemie ve společnosti	MUV - kulturní diferenciacie VEG - Jsme Evropané, Evropa nás zajímá

Občanská výchova – 8. ročník

Konečné a dílčí výstupy	Učivo	MV	Poznámky
Člověk jako jedinec			
- objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života - dokáže rozlišit laický a odborný význam pojmu osobnost - uvědomuje si, že vývoj organismu zahrnuje změny fyzické a fyziologické (tělesné), psychické a sociální - zjistí vlastní typ temperamentu, který je u jeho/její osobnosti dominantní - vysvětlí rozdíl mezi charakterem	Co je už za mnou, kde jsem a kam jdu Rozdíly mezi lidmi, změny biologické, psychické a sociální Osobnost, puberta, adolescence, poznání sebe sama. Představy o budoucnosti, dospělost a stáří. Jak se znám, co jsem, co chci a co mohu Sebepojetí, sebepoznání, sebehodnocení, sebevědomí, sebeuvědomování, vůle. Temperament, temperamentové typy, charakter.	M, F, Ch, Čj, Př, D, Z, Tv, Vv, Hv, – významné světové a české osobnosti Př – nervová soustava, neuron, reflexy, mícha, mozek, obvodové nervy Př – genetika, dědičnost Čj – zpracování	OSV – sebepoznání a sebepojetí, psychohygiena, hodnoty, postoje MUV – lidské vztahy, princip sociálního smíru a solidarity (odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám) MUV – kultura a tradice, menšiny, rasismus, xenofobie OSV – mezilidské

<p>a temperamentem</p> <p>- rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání</p> <p>- uvědomuje si součinnost smyslových orgánů při získávání informací o vnějším a vnitřním prostředí</p> <p>- hledá a přemýšlí o projevech citů, vášní, nálad a afektů</p> <p>- ověří si existenci smyslových klamů</p> <p>- uvědomí si chybné tendence při vnímání druhých lidí</p>	<p>Motivy, zájmy, potřeby, hodnoty.</p> <p>Vlohy, schopnosti, dovednosti, inteligence, nadání, talent, genialita, kreativita (tvořivost).</p> <p>Jak poznávám a vnímám</p> <p>Smyslové poznávání skutečnosti – vnímání, vjem, smyslové klamy, sociální vnímání a poznávání, všímavost a představitost</p> <p>Jak myslím a tvořím nové</p> <p>Rozumové poznávání skutečnosti – myšlení, řeč, myšlenkové operace, řešení problémů</p> <p>Jak se učím</p> <p>Paměť, zapomínání, pozornost</p> <p>Hra, učení, práce, funkce levé a pravé hemisféry</p> <p>Jak prožívám</p> <p>City, jejich druhy a vlastnosti</p>	<p>výtahu pro studijní účely</p> <p>Vz – volba povolání</p> <p>M – obrazce</p> <p>Př – smyslové orgány (čich, chuť, hmat, sluch, zrak)</p> <p>F – akustika</p> <p>F – optika</p> <p>Př – lidské smysly, přeměny energie</p> <p>M – analýza a řešení problémů s využitím početních operací v oboru celých čísel</p> <p>Čj – přesné vyjadřování</p>	<p>vztahy, poznávání lidí</p> <p>OSV – morální rozvoj, řešení problémů a rozhodovací dovednosti</p> <p>MEV – interpretace vztahu mediálních sdělení a reality</p> <p>OSV – osobnostní rozvoj, seberegulace a sebeorganizace (plánování učení a studia)</p> <p>MUV – sociální rozvoj, komunikace, mezilidské vztahy (respektování, pomoc, podpora)</p> <p>OSV – řešení problémů a rozhodovací dovednosti</p>
Člověk a společnost			
<p>- popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru</p> <p>- porozumí pojmům stres, konflikt</p> <p>- uvede na příkladu rozdíl mezi kompromisem a optimálním řešením</p> <p>- chápe zdraví jako stav úplné tělesné, duševní i sociální pohody</p> <p>- uvědomuje si svůj aktuální</p> <p>- popíše podstatu fungování trhu</p> <p>- objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny</p> <p>- na příkladu uvede tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH</p> <p>- popíše vliv inflace na hodnotu peněz</p>	<p>Přiměřené prosazování</p> <p>Asertivní, agresivní a pasivní jednání, asertivní práva a povinnosti</p> <p>Zvládání náročných životních situací (NŽS)</p> <p>Stres a jeho příčiny, konflikt, způsoby řešení NŽS</p> <p>Žít zdravě</p> <p>Tělesné a duševní zdraví, relaxace</p> <p>Hospodaření</p> <p>Dělba práce, specializace, technický rozvoj</p> <p>Výrobní a nevýrobní odvětví, výrobní faktory, sjednávání nákupu statků a služeb, vhodná komunikace.</p> <p>Trh, nabídka, poptávka, fungování trhu, cena zboží, ekonomika, tvorba ceny, inflace</p>	<p>Čj – zásady a techniky kultivovaného mluveného projevu</p> <p>Vz – krizové situace v rodině, role svobodné matky ve společnosti</p> <p>Vz – negativní a pozitivní vlivy na sociální prostředí</p> <p>M – celá čísla v reálných situacích</p> <p>M – porovnávání souborů dat</p> <p>I – práce s daty</p>	<p>OSV – člověk a jeho zdraví, zodpovědnost za své zdraví, pomoc druhým</p> <p>OSV – mezilidské vztahy</p> <p>OSV – osobní zodpovědnost za vlastní přístup k životu – odpovědnost jedince za kvalitu života</p> <p>OSV – osobní zodpovědnost za poškození zdraví a nebezpečí vzniku závislosti při pití alkoholických nápojů, za bezpečné nakládání s deriváty uhlovodíků (např. ředidly)</p>
Člověk a právo			
<p>- vysvětlí, co je právní vztah, jak se liší od ostatních mezilidských vztahů;</p> <p>- objasní rozdíl mezi právními a morálními (etickými) normami;</p> <p>- vysvětlí, v čem spočívá právní subjektivita, kdy u člověka vzniká způsobilost činit právní úkony;</p> <p>- vysvětlí rozdíl mezi přestupky a trestnými činy, uvede druhy</p>	<p>Právo jako minimum morálky</p> <p>Morální a právní normy, následky porušování norem</p> <p>Právo jako systém</p> <p>Právní vztah – jeho účastníci, obsah, předmět, právní způsobilost, právní řád, právní systém, právní oblast, právní odvětví, právní</p>	<p>Čj – vyprávění; (příběh o Kainu a Ábelovi)</p> <p>Z – rozdíly v životní úrovni různých regionů</p> <p>D – formy vlády; podstata antické demokracie a přínos</p>	<p>MUV – sblížování a prolínání kulturních vlivů</p> <p>MUV – náboženský směr</p>

<p>restných činů;</p> <p>- objasní význam právního řádu pro vzájemné soužití lidí;</p> <p>- uvádí, jakými prostředky stát zajišťuje bezpečnost na svém území;</p>	<p>předpisy, právní normy.</p> <p>Ústava ČR a její struktura Moc zákonodárná Volby do Parlamentu ČR, poměrný a většinový systém, mandát, poslanecká imunita, legislativní proces. Moc výkonná Vláda a prezident, činnost ministerstev. Moc soudní Soustava soudů v ČR, spor občanskoprávní a záležitost trestní.</p>	<p>antické kultury pro evropskou civilizaci; Olympijské kruhy – symbol jednoty i rozdílnosti světa</p>	
Člověk a stát			
<p>- vysvětlí pojem stát, - uvádí příklady států dle formy vlády - popíše správní členění ČR - popíše politický systém ČR - vysvětlí pojmy: demokracie, autokracie, teokracie - diskutuje o významu hrozby extremismu a teroristických organizací - porovná výhody a nevýhody hraničního vymezení států - rozliší hlavní principy pravicových a levicových politických stran v ČR; - vysvětlí význam a funkci koalice a opozice - orientuje se v hlavních institucích EU;</p>	<p>Základní práva a svobody Listina základních práv a svobod, ombudsman, prosazování svých práv a respektování práv druhých Politika Politické spektrum ČR, politické strany, pravice, levice, pluralita, volební kampaň. Korupční problematika Presumpce viny u politiků X presumpce nevinu u občanů Volební kampaně Vliv médií na utváření veřejného mínění Právo v EU Orgány EU a jejich funkce</p>	<p>D – první zákony D – Sámova říše – první stát na našem území D – projevy antisemitismu: středověk, raný novověk, moderní antisemitismus D – rozdílná náboženství Z – konflikty mezi státy; evropské státy D – Jiří z Poděbrad – návrh založení mezinárodní mírové unie evropských států bez zastoupení papeže</p>	<p>VDO – Magna charta 1215 – vznik parlamentu OSV – principy humanismu a renesance MUV – potírání projevů intolerance, xenofobie, diskriminace a rasismu MEV – kulturní diferenciacie VMEG – překonávání předsudků a stereotypů VMEG – den Evropy 9.5.</p>
Člověk a rodina			
<p>- uvědomuje si, kdo tvoří rodinu, jaký význam má rodina a manželství</p> <p>- rozpoznává okolnosti uzavření manželství, práva a povinnosti v manželském vztahu - diskutuje na téma rodičovství a jeho úskalí v průběhu celého života jednotlivce - chápe morální i právní důsledky rozvodu - orientuje se právních v ustanoveních o vztazích mezi rodiči a dětmi - posoudí možnosti péče o opuštěné děti - orientuje se ve formách péče státu o rodinu a děti - vysvětlí význam jednotlivých situací</p>	<p>Rodina, příbuzenství, Hledání ideálu - volba životního partnera Manželství Faktory ovlivňující stabilitu rodiny Předrodičovská etapa, rodičovská etapa, porodičovská etapa Rozvod Vztahy mezi rodiči a dětmi Sourozenecké vztahy Konflikty v rodině Náhradní výchova dětí Sociální a právní ochrana dětí</p>	<p>Vz – pravidla soužití partnerů, v rodině; mezilidské vztahy v širších souvislostech Vz – odpovědné sexuální chování a zdravý životní styl Vz – syndrom zneužívaného a týraného dítěte Vz – sociální dovednosti k překonávání stresu, únavy Vv – výtvarné vyjádření skutečnosti Hv, Pv – princip terapie</p>	<p>OSV – péče o dobré vztahy, vztah k druhým lidem OSV – zdravé a vyrovnané sebepojetí; problémy v seberegulaci OSV – analýzy vlastních a cizích postojů, hodnot a jejich projevů v chování lidí VDO – schopnost kompromisu</p>

Člověk a pracovní život			
<p>- uvědomí si význam znalosti osobních předpokladů pro výkon povolání</p> <p>- uvede příklady příčin ztráty práce, problémy v případě nezaměstnanosti</p> <p>- popíše, jak vypadá pracovní smlouva</p> <p>- vysvětlí pojem pracovní proces, pracovní řád, pracovní kázeň</p>	<p>Příprava na pracovní uplatnění</p> <p>Stát a zaměstnanost</p> <p>Zákoník práce a pracovní poměr</p> <p>Pracovní proces</p> <p>Odměňování práce</p> <p>Výchova k volbě povolání</p>	<p>PV – zaměstnání, pracovní příležitost</p> <p>Pv – kvalifikační zdravotní a osobnostní požadavky; rovnost příležitostí na trhu práce</p>	<p>OSV – osobnostní rozvoj, rozvoj schopností, poznávání – dovednosti pro učení a studium</p> <p>OSV – řešení problémů a rozhodovací dovednost</p>

Občanská výchova – 9. ročník

Konečné a dílčí výstupy	Učivo	MV	Poznámky
Člověk a občanský život			
<p>- uvádí své pracovní a studijní předpoklady a podle toho vybírá vhodnou školu a vhodné povolání</p> <p>- vyjádří představu o vlastní budoucí kariéře</p> <p>- napíše vhodně strukturovanou žádost či životopis a používá vhodné formulace</p> <p>- popíše vhodné chování a potřebné náležitosti uchazeče o zaměstnání při pracovním pohovoru</p> <p>- uvede, kde se v místě jeho bydliště nachází pracovní úřad</p> <p>- uvede příklady práv a povinností zaměstnanců a zaměstnavatelů</p> <p>- vyjmenuje potřebné náležitosti pracovní smlouvy</p> <p>- vysvětlí pojmy pracovní poměr, výpověď, rozvázání pracovního poměru</p> <p>- umí si vyhledat potřebné informace v náležitých dokumentech (Zákoník práce, internet...)</p> <p>- objasní práva a povinnosti občanů</p> <p>- vysvětlí funkci obecní samosprávy, obecní rady a obecního zastupitelstva</p> <p>- vyjmenuje, kterými záležitostmi se zabývají některé odbory obecního úřadu</p> <p>- zdůvodní význam dodržování pravidel slušného chování</p>	<p>V pracovním poměru</p> <p>Správná volba povolání, studijní a jiné předpoklady pro výkon zvoleného povolání</p> <p>Sebepoznávání – vlastnosti, schopnosti, dovednosti</p> <p>Plánování vlastní budoucnosti</p> <p>Profesní a personální poradenství</p> <p>Význam zodpovědné volby povolání pro další život</p> <p>První brigáda, první zaměstnání</p> <p>Hledání zaměstnání, získávání potřebných informací</p> <p>Komunikace se zaměstnavatelem, žádost o zaměstnání, životopis</p> <p>V zaměstnání</p> <p>Pracovní právo – pracovní smlouva (povinné náležitosti), výpověď, rozvázání pracovního poměru</p> <p>Práva a povinnosti zaměstnavatelů a zaměstnanců</p> <p>Člověk jako občan</p> <p>Život v obci, Právo účasti občanů na správě a řízení obce; právo volební a petiční.</p> <p>Na úřadu</p> <p>Právo na informace, povinnosti úředníků; vyřizování záležitostí na úřadu, povinnosti a práva občanů.</p>	<p>PV – pracovní příležitosti v regionu</p> <p>Pv – povolání lidí, druhy pracovišť, charakter a druhy pracovních činností</p> <p>PV – vyplnění přihlášky na SŠ, Čj – životopis, inzerát, úřední dopis</p> <p>Pv – kvalifikační zdravotní a osobnostní požadavky; rovnost příležitostí na trhu práce</p> <p>Pv – zaměstnání, pracovní příležitost v obci</p> <p>In - využívání internetu pro získávání důležitých informací</p> <p>VZ – vztahy a pravidla soužití v prostředí komunity</p> <p>PV – návštěva ÚP Plzeň; využívání informací a poradenských služeb</p>	<p>OSV – rozvoj schopností poznávání, sebepoznávání a sebezpečí.</p> <p>MUV – sociální rozvoj, komunikace, mezilidské vztahy (respektování, pomoc, podpora)</p> <p>OSV – důraz na dodržování bezpečnostních předpisů</p> <p>OSV – bezpečné zacházení s elektrospotřebiči</p> <p>MEV – vnímání mediálních sdělení</p> <p>OSV – řešení problémů a rozhodovací dovednosti</p> <p>VDO – občan, občanská společnost a stát, práva a povinnosti občana, úloha občana</p> <p>VDO – komunikace občana s úřady</p>

<p>- posoudí význam státního občanství, objasní okolnosti jeho pozbytí a nabytí</p> <p>- vysvětlí význam referenda</p> <p>- objasní přínos petice v ovlivňování veřejných záležitostí</p> <p>- diskutuje na téma „migrace a cizinci“ ve společnosti</p> <p>- vysvětlí a zdůvodní význam práva a právního řádu v lidské společnosti</p> <p>- vysvětlí pojem právní vztah</p> <p>- rozpozná některé právní úkony</p> <p>- diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání</p> <p>- rozliší a vymezí základní lidská práva a uvede listiny, ve kterých se lidská práva stanovují</p> <p>- rozliší hmotné a nehmotné vlastnictví</p> <p>- na příkladu vysvětlí, co je to „věčné břemeno“</p> <p>- vysvětlí význam autorských práv a ochrany duševního vlastnictví</p> <p>- uvede preventivní opatření, která slouží k ochraně majetku</p> <p>- uvede různé způsoby uzavírání smluv</p> <p>- rozliší smluvní vztahy uskutečněné činem, ústně, písemně</p> <p>- na příkladu zdůvodní, kdo, kdy a proč je zodpovědný za škodu</p> <p>- uvádí možnosti, jak lze škodám předcházet</p>	<p>Jsem občanem státu Státní občanství, občanství ČR, průkazy totožnosti a povinnosti prokázat se jimi. Občanské aktivity - ovlivňování věcí veřejných v demokratické společnosti. Postavení cizinců, imigrace</p> <p>Občan a právo Význam práva, právní řád ČR, zákony, právní předpisy a právní normy, právní vědomí Orgány právní ochrany, jejich úkoly a smysl sankcí. Dodržování zákonů,</p> <p>Občanská a lidská práva Základní občanská práva Ústava ČR Listina základních lidských práv a svobod Vlastnické právo Zodpovědnost vlastníka Majetek a bohatství v žebříčku našich hodnot Způsoby nabývání vlastnictví Dědictví Ochrana majetku Omezení vlastnického práva, vyvlastnění Pojištění majetku, pojištění odpovědnosti za škodu Smlouvy Náležitosti uzavírání smluv Zakázka, závazky, pohledávky</p> <p>Odpovědnost za škodu Odpovědnost občanů za jimi způsobené škody Právo domáhat se odškodnění</p>	<p>Čj – úřední dopis</p> <p>D – důvody migrace a emigrace v historických souvislostech (období 1620, 1948, 1968) Z – důsledky politických změn ve světě</p> <p>D – rozpad Československa, vznik ČR D – Ústava ČR D - obnova demokracie ve východní Evropě Z – rozdílnosti mezi státy; státy podle správního členění; Společné a odlišné znaky států</p> <p>PV – základní finanční produkty</p> <p>M – finanční matematika</p> <p>Čj – kultivovaný projev, vhodné jazykové prostředky pro danou situaci</p> <p>PV – organizace a bezpečnost práce</p>	<p>VDO – demokracie jako forma vlády</p> <p>VDO – škola a stát; dodržování zákona VDO – demokracie, autokracie, tyranie, občanská práva</p> <p>VDO – vznik totalitního zřízení</p> <p>MUV – rasismus 20. století, lidská solidarita</p> <p>MEV – vliv médií ve společnosti</p> <p>MUV – lidské vztahy</p> <p>OSV – člověk a jeho zdraví, zodpovědnost za své zdraví, pomoc druhým</p>
Mezinárodní vztahy			
<p>- vyjmenuje práva a povinnosti občanů, která vycházejí z členství v EU</p> <p>- posoudí význam ekonomické, politické a bezpečnostní spolupráce mezi státy</p> <p>- vysvětlí, proč má ČR zájem o členství v širším společenství evropských států</p> <p>- uvede příklady výhod, které z členství vyplývají</p>	<p>Jsem občanem EU ČR jako součást EU, práva a povinnosti vyplývající z občanství v EU Význam evropské integrace Mezinárodní organizace Rada Evropy, NATO, OSN Mezinárodní spolupráce</p> <p>Evropská unie a ČR</p> <p>Výhody a nevýhody členství</p>	<p>D – rozčleněnost a integrace světa Z – mezinárodní organizace D – mezinárodní konference a poválečné uspořádání světa</p> <p>D – vývoj v naší republice po roce 1989 (vstup do EU)</p>	<p>VEG – jsme Evropané (evropská integrace, instituce Evropské unie a jejich fungování) VEG – revoluce 1989, začlenění ČR do integračního procesu MUV – multikulturalismus MEV – sdělovací prostředky a politika</p>
Stát a právo			
- uvádí příklady sankcí na	Právní ochrana		

<p>protiprávní jednání</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvětlí, co jsou přestupky a uvede některé jejich následky - uvede, čím se občanské soudní řízení zabývá a jak probíhá - vysvětlí význam pojmů navrhovatel, odpůrce - uvede příklady trestních činů a možných trestů - vysvětlí pojem presumpce nevinny - popíše, jak probíhá trestní řízení - rozliší základní a plnou trestnou odpovědnost - uvede základní práva a povinnosti manželů - zdůvodní význam vyživovací povinnosti rodičů - vyjmenuje některé formy pomoci, které rodinám nabízí stát a možnosti náhradní rodinné péče - popíše důsledky rozvodu a uvádí návrhy prevence či minimalizace jeho následků 	<p>Přestupky a správní řízení Správní řízení a jeho průběh, Správní orgány</p> <p>Občanské soudní řízení Úloha soudů a jejich soustava v ČR</p> <p>Trestní právo Přestupky a trestné činy, význam trestů Zodpovědnost lidí za vlastní chování</p> <p>Děti a paragrafy Trestná činnost mladistvých, možné příčiny a následky Prevence kriminality</p> <p>Rodina a zákony Rodina z pohledu práva a povinnosti manželů Manželství nebo partnerství Formy pomoci státu rodinám</p> <p>Rodiče a děti Výchova, právní odpovědnost rodičů, mravní a právní důsledky rozvodu Náhradní rodinná péče, mezinárodní adopce</p>	<p>VZ – předcházení stresovým situacím</p> <p>VZ – negativní a pozitivní vlivy na sociální prostředí</p> <p>Z – vliv konfliktů a společenských rizik na současný svět</p> <p>VZ – partnerské vztahy, manželství, rodičovství</p> <p>VZ – krizové situace v rodině, postavení svobodné matky ve společnosti</p> <p>VZ – prevence rizikového chování</p>	<p>VDO – formy vlády OSV – mezilidské vztahy</p> <p>OSV – řešení problémů a rozhodovací dovednosti</p> <p>MUV – kulturní diference; etnický původ</p>
Stát a hospodářství			
<ul style="list-style-type: none"> - sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti a uvede hlavní příjmy a výdaje - rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje - zváží rizika hospodaření s penězi a nezbytnost výdajů - vysvětlí, co je státní rozpočet a srovná ho s rodinným, - jednoduše vysvětlí pojem ekonomika a ekonomie - stručně popíše zdroje příjmů státu a směřování výdajů státu - uvede příklady lidí, kteří potřebují pomoc státu - vysvětlí funkci sociálního pojištění - popíše princip hotovostní a bezhotovostní platby - rozmýšlí své možnosti při rozhodování zda „žít na dluh“ - uvádí příklady povinností živnostníka, porovná podnikání se zaměstnáním - uvádí výhody a nevýhody podnikání 	<p>Hospodaření Rozpočet domácnosti Investice, úvěry, splátkový prodej, leasing</p> <p>Státní rozpočet Zdroje příjmů, výdaje státu Daně v daňové soustavě ČR Poplatník a plátc daně</p> <p>Záchytná sociální síť Sociální politika státu Druhy pojištění, povinné pojištění Pomoc lidem v nouzi</p> <p>Peněžní ústavy Česká národní banka, Elektronické bankovníctví Bankovní služby, úrok, úvěr</p> <p>Právní subjekty podnikání Možnosti podnikání v ČR Živnostenský list a živnostník Výhody a nevýhody zaměstnání a podnikání</p>	<p>PV – rodinný rozpočet běžný, nezbytné a zbytné výdaje M – finanční matematika; procenta; výpočty HDP; rozbor grafů, práce s daty, statistika Pv – výpočet úroků, bankovní poplatky Bankovní vklady, stavební spoření, penzijní připojištění, úvěr, leasingový prodej Pv – hotovostní a bezhotovostní platby, devizy a valuty</p> <p>In – vyhledávání potřebných informací na internetu</p>	<p>EV – podmínky života a možnosti jeho ohrožení</p> <p>VDO – obhajoba a dodržování lidských práv a svobod</p> <p>VDO – respekt kulturních odlišností, citlivost vůči předsudkům</p> <p>MEV – vliv médií, kritické čtení a vnímání mediálních sdělení</p> <p>VDO – občan jako odpovědný člen společnosti; práva a povinnosti občana</p> <p>VEG – životní styl a vzdělávání mladých Evropanů</p>
Globální svět			
<ul style="list-style-type: none"> - rozlišuje společenské a ekologické problémy - uvádí možnosti jedince, jak ovlivňovat společenské mínění - jednoduše vysvětlí pojem 	<p>Globální svět Svět kolem nás, odpovědnost člověka za osud planety</p> <p>Ohrožené životní prostředí Člověk a příroda</p>	<p>Př - ochrana životního prostředí, návykové látky Z – skleníkový efekt Z – naleziště a</p>	<p>VEG - závislost světového hospodářství na těžbě ropy VEG – globální oteplování Země VEG – šetření energií,</p>

<p>ekologie a některé ekologické problémy</p> <ul style="list-style-type: none"> - uvádí příčiny a následky populační exploze - vysvětlí pojem globalizace a popíše její projevy - uvede organizace zabývající se humanitární pomocí 	<p>Ekologie, závažnost a důsledky zásahů lidí do přírody</p> <p>Příliš mnoho lidí - příliš mnoho problémů</p> <p>Globalizace</p> <p>Populační exploze, ekologická stopa</p> <p>Války a ozbrojené konflikty</p> <p>Humanitární pomoc</p>	<p>doprava ropy, zemního plynu a uhlí</p> <p>Př – rostliny, biologie člověka, výživa a prevence vzniku nemocí</p> <p>Z – pěstování hospodářsky významných plodin</p>	<p>tepelná izolace</p> <p>VEG – plasty jako globální problém lidstva</p> <p>EV – nebezpečí havárií při těžbě, přepravě a zpracování ropy</p> <p>OSV – osobní odpovědnost při nakládání s použitými plasty</p> <p>EV – recyklace plastů</p>
Životní perspektivy			
<ul style="list-style-type: none"> - popíše, v čem sám vidí smysl života - vytvoří vlastní plán učení nebo studia 	<p>Životní cíle a plány</p> <p>Smysl života, štěstí v životě lidí, seberealizace, vlastní zdroje energie a dobré nálady</p>	<p>Vz – volba povolání</p>	<p>OSV – osobnostní rozvoj, seberegulace a sebeorganizace</p>

